SADRŽAJ

UVOD 11

TEORIJSKI PRISTUPI PROUČAVANJU ODRASLOG DOBA I STAROSTI 13

RAĐANJE PERSPEKTIVE CELOŽIVOTNOG RAZVOJA 14

KLASIČNE TEORIJE RAZVOJA U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 16

Koncept razvojnih zadataka 16
Levinsonova teorija razvoja u odraslom dobu 18
Eriksonova psihosocijalna teorija razvoja identiteta 20
Modifikacije ranih teorija odraslog doba i starosti 26

SAVREMENO SHVATANJE RAZVOJA: FORMULACIJA NOVIH RAZVOJNIH TEORIJA 27

Dvoprocesni model razvojne regulacije 30
Metamodel razvojne regulacije: SOK model 31
Motivaciona teorija celoživotnog razvoja 32

METODOLOŠKI IZAZOVI U ISTRAŽIVANJIMA ODRASLOG DOBA I STAROSTI 34

ZAVRŠETAK ADOLESCENCIJE I TRANZICIJA U ODRASLO DOBA 43

SPECIFIČNOSTI TRANZICIJE U ODRASLO DOBA 45

NAPUŠTANJE DOMA 47

SEKUNDARNA SEPARACIJA I INDIVIDUACIJA 48

RANO ODRASLO DOBA 51

RAZVOJNI ZADACI RANOG ODRASLOG DOBA 53

Socijalni časovnik ili „vreme ti je” 54

INTERPERSONALNI ODNOSI U RANOM ODRASLOM DOBU 56

Izbor partnera 58
Ciklus porodice 67
Oblici partnerskog života 70
Tranzicija u roditeljstvo 85
Oblici roditeljstva i nemogućnost ostvarenja roditeljske uloge 97
Ostali bliski odnosi u ranom odraslom dobu 104

PROFESIONALNI RAZVOJ 105

Izbor zanimanja, san i mentor 106
Proces preuzimanja profesionalne uloge 108

SREDNJE ODRASLO DOBA 113
RAZVOJNI ZADACI SREDNJEG ODRASLOG DOBA 115
ADAPTACIJA NA FIZIČKE PROMENE 115
TRANZICIJE U ULOZI PARTNERA 116
Razvod braka 118
Ponovni brak 120
TRANZICIJE U RODITELJSKOJ ULOZI 121
TRANZICIJA U ULOGU NEGOVATELJA 124
TRANZICIJE U PROFESIONALNOJ ULOZI 125
Balans uloga u srednjem dobu 127
GENERATIVNOST 130
KRIZA SREDNJIH GODINA: RAZVOJNA NEMINOVNOST ILI SOCIJALNI MIT 135
KASNO ODRASLO DOBA 143
TRANZICIJE U CIKLUSU PORODICE: *PRAZNO GNEZDO* 144
Bumerang deca i kasno odraslo doba 147
Uloga babe i dede 148
PENZIONISANJE: RAZVOJNA KRIZA KASNOG ODRASLOG DOBA 152
STAROST 165
DEMOGRAFSKO STARENJE 166
INDIVIDUALNO STARENJE: ŠTA DEFINIŠE STAROST I KADA ONA POČINJE? 167
STARENJE DANAS: FENOMEN EJDŽIZMA 169
TEORIJE STARENJA 175
Psihosocijalne teorije starenja 176
Rane psihološke teorije starenja 178
Savremene psihološke teorije starenja 182
IDEALI STARENJA: STARITI ZDRAVO, AKTIVNO ILI USPEŠNO? 186
JOŠ JEDAN POGLED UNAZAD: REMINISCENCIJA I NARATIVNI IDENTITET 197
KRAJ ŽIVOTNOG CIKLUSA: UMIRANJE I SMRT 202
Gubitak bliskih osoba i proces tugovanja u starosti 203
Gledanje u sunce: suočavanje sa sopstvenom smrću 214
Eutanazija 217
KOGNITIVNI RAZVOJ U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 221
PROCES OBRADE INFORMACIJA 222
PERCEPCIJA I PAŽNJA 224
EGZEKUTIVNE FUNKCIJE 225
PAMĆENJE 226
Mogućnosti unapređenja kognitivnih sposobnosti kod starih 230

INTELIGENCIJA U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 232
KVALITATIVNE PROMENE U MIŠLJENJU 239
KONCEPT KOGNITIVNIH DOBITAKA U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 242
Donošenje odluka i praktično rešavanje problema 243
Stručnost 244
Kreativnost 246
Mudrost 250
SOCIOEMOCIONALNI RAZVOJ U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 255
BLAGOSTANJE U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 257
PROMENE U SOCIJALNOJ MREŽI TOKOM ODRASLOG DOBA I STAROSTI 258
Promene u strukturi socijalne mreže 258
Socijalna izolacija 261
Promene u kvalitetu odnosa sa značajnim drugim osobama 262
Usamljenost 269
EMOCIONALNI ŽIVOT U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 271
Kognitivna procena u odraslom dobu 272
Fiziologija emocionalnog reagovanja u odraslom dobu 274
Emocionalni doživljaj i ekspresija 274
Emocionalna regulacija 276
Kvalitativne emocionalne promene: emocionalna kompleksnost 278
PSIHOFIZIČKO ZDRAVLJE U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 281
FIZIČKO ZDRAVLJE 283
MENTALNO ZDRAVLJE 291
Depresija 295
Demencija 297
Protektivni faktori mentalnog zdravlja u odraslom dobu 299
STRES U ODRASLOM DOBU I STAROSTI 302
ZAVRŠNA REČ 307
LITERATURA 309
INDEKS POJMOVA 351